

تابوت در میان ده هزار تن

۴

■ روزنامه کیهان
■ چهارشنبه ۱۷ خرداد
۱۳۶۸
■ صفحه ۶

خبرگزاری فرانسه: آیت الله خمینی بعد از ظهر (سه شنبه) [۱۶ خرداد ۱۳۶۸] با بیش از ۵ ساعت تأخیر در برنامه‌ی پیش‌بینی شده به دلیل ازدحام جمعیت در مقبره‌ی خود به خاک سپرده شد. بار اولی که هلی کوپتر حامل تابوت به بهشت زهرا رسید ده‌ها هزار تن از مومنین در حالی از هیجان و بعضی در حال دلواپسی بودند که مراسم تغییر کرد. عده‌ای از مومنین امام حتی وارد گور وی شده دست‌ها و گونه‌ی خود را به خاک... می‌مالیدند.

فریاد «الله اکبر» مردم

۵

■ روزنامه جمهوری اسلامی
■ ۱۷ خرداد ۱۳۶۸
■ صفحه ۲

آسوشیتدپرس: میلیون‌ها نفر از مردم عزادار که با شور و احساس تمام بر سر و سینه‌ی خود می‌زدند دیروز (سه شنبه) مراسم تشییع آیت الله روح‌الله خمینی را متوقف کردند و مراسم تدفین وی در قبرستانی واقع در جنوب تهران به تعویق افتاد. تعدادی از مردم بر اثر ازدحام جمعیت زیر دست و پا قرار گرفتند و فریاد «الله اکبر» مردم فضای شهر را پر کرده.

اجتماع بیش از ۱۰ میلیون نفر

۶

■ روزنامه جمهوری اسلامی
■ ۱۷ خرداد ۱۳۶۸
■ صفحه ۲

خبرگزاری یوگوسلاوی: جنوب تهران غرق جمعیت شده است و بیش از ۱۰ میلیون نفر برای تشییع امام خود در محل اجتماع کرده‌اند. تهران نزدیک به ده میلیون نفر جمعیت دارد و طی روزهای گذشته ۲ و نیم میلیون نفر و یا حتی بیش‌تر برای تشییع پیکر امام به تهران آمده‌اند. در مسیر تشییع امام در هر لحظه صدها هزار مشت به هوا بلند می‌شود و به نشانه‌ی ابراز بالاترین غم‌های سوگواران بر پیشانی فرود می‌آید.

۱۶ خرداد ۱۳۶۸
بهشت زهرا ی تهران
نمایی از عزاداری مردم
در سوگ امام خمینی

مدفن به اوج رسیده و هر از گاهی که شیشه‌ای آب به داخل می‌آید با هجوم تشنگان مواجه می‌شود. ساعت ۴ و ۱۴ دقیقه یک بار دیگر هلی کوپتری می‌نشیند و باز به سرعت زنجیر بسته می‌شود. هر بار که هلی کوپتری فرود می‌آید طوفانی از گرد و خاک بلند می‌شود و تا چند دقیقه هیچ چیز قابل رویت نیست. حجت‌الاسلام هاشمی‌رفسنجانی در هلی کوپتری است که همین الان فرود آمده. هلی کوپتر نزدیک مقبره است یک راه که از زنجیری از پاسداران تشکیل شده از مقبره به سوی آن باز می‌شود. ساعت ۴.۲۵ هلی کوپتر هم‌چنان روشن است. ساعت ۴.۲۷ گروه سرود زاندارمری کاملاً در کنار مقبره قرار می‌گیرد. ساعت ۴ و ۳۰ دقیقه یک هلی کوپتر دیگری می‌نشیند و حجت‌الاسلام سیداحمد خمینی فرزند امام از آن پیاده می‌شود و هلی کوپتر بلافاصله برمی‌خیزد. حجت‌الاسلام سیداحمد خمینی با حجت‌الاسلام هاشمی‌رفسنجانی و آیت‌الله موسوی اردبیلی برای یک لحظه بالای مقبره می‌آیند و بعد به عقب برمی‌گردند. ساعت ۴ و ۳۲ دقیقه یک هلی کوپتر دیگر می‌نشیند. داخل آن حجت‌الاسلام ناطق نوری در کنار تابوت امام دیده می‌شود همین که تابوت پیاده می‌شود، صدای «حسین حسین» حاضران با نوای سرود جمهوری اسلامی که به وسیله‌ی گروه سرود زاندارمری نواخته می‌شود به هم می‌آمیزد. تابوتی که بدن امام امت در آن قرار گرفته به شکل صندوقی فلزی است. غوغایی درمی‌گیرد. تابوت حامل پیکر مقدس امام به بالای مقبره می‌آید و مارش غم‌انگیزی بلافاصله بعد از سرود جمهوری اسلامی زده می‌شود. [...] اشک‌ها یک لحظه هم بند نمی‌آید. [...] همه‌ی تاریخ انقلاب از پانزدهم خرداد سال ۴۲ تا بهمن ۵۷ و از آن موقع تاکنون به خاک سپرده می‌شود. احساسات حاضران واقعا وصف‌ناشدنی است. هیچ‌کس حال خود را نمی‌فهمد. آن‌هایی که جلوترند سعی می‌کنند دستمالی، پارچه‌ای چیزی را به بدن امام بزنند و آن را برای آخرین بار تبرک کنند. فیلم‌برداران تلویزیون هر کدام بر دوش یک نفر مشغول فیلم‌برداری هستند. تابوت امام را مردم بعد از خالی شدن می‌قاپند و عده‌ای خود را بر روی آن می‌اندازند. لحظه‌ی وداع همیشه‌گی با امام است، دل‌ها از او کنده نمی‌شود. عده‌ای هنوز تابوت را در دست دارند و شیون می‌کنند آخر چگونه می‌شود از او دل برداشت. ... عزاداری، شیون و سینه‌زنی تا ساعات‌ها بعد هم‌چنان ادامه دارد... بدن امام در آرامگاه همیشه‌گی در بهشت‌زهرا آرام می‌گیرد. شلیک گلوله‌های توپ آغاز می‌شود. گروه سرود مارش غم‌انگیز، سرود «ای مجاهد شهید مطهر» را می‌نوازد و جمعیت با آهنگ آن می‌گوید و بر سر و روی می‌کوبد. روی بدن مطهر امام را که با خاک می‌پوشانند هلی کوپترها هر سه با هم بلند می‌شوند و شخصیت‌ها را با خود می‌برند. تازه این هنگام است که جمعیت بیرون راه باز می‌کنند و وارد حرم می‌شود. گلوله‌های توپ هم‌چنان شلیک می‌شوند...»

ساعت ۷ صبح
یکشنبه ۱۴ خرداد
۱۳۶۸، خبری از
رادویو پخش می‌شود
که مثل بمب بر سر
مردم ایران زمین فرود
می‌آید؛ گویی در یک
لحظه جهان بر سرشان
آوار می‌شود؛ «انالله و
انا الیه راجعون، روح
بلند پیشوای مسلمانان
و رهبر آزادگان جهان
حضرت امام خمینی به
ملکوت اعلا پیوست.»

اجرای مراسم آماده کنند. گرد و خاک ناشی از فرود هلی کوپتر سر و روی همه‌ی حاضران در صحن را پوشانده. ساعت ۱۴ و ۵۵ است هلی کوپترها هنوز بالای فضا در حال دور زدن هستند. [...] هلی کوپترها مدام بالای فضای صحن دور می‌زنند، عقرب‌های ساعت دقیقا ۳ بعد از ظهر روز سه‌شنبه شانزدهم خردادماه را نشان می‌دهند. بالای کانتینرهایی که دور فضا را گرفته و فضای مدفن را از بقیه‌ی قسمت‌ها جدا می‌کند مملو از جمعیتی است که حالا شروع به سینه زدن می‌کنند و با آهنگی محزون می‌خوانند: «مهمان برایت آمده فاطمه، پیر جماران آمده فاطمه» در گوشه و کنار تعدادی از معلولان انقلاب و جنگ دیده می‌شوند که با چرخ‌های خود در صحن حضور دارند. حضور این عده واقعا معلوم نیست چگونه با این ازدحام عجیب ممکن شده است. آفتاب انگار هر لحظه شدیدتر می‌تابد. هلی کوپتر حامل فیلم‌برداران، عکاسان و خبرنگاران خارجی مرتباً از بالای جایگاه عبور می‌کند. از بیرون صدای آژیر ممتد آمبولانس‌ها شنیده می‌شود. خاک و آهک لازم برای پوشاندن روی لحد با گلاب مقصر مخلوط می‌شود و آماده می‌گردد. هلی کوپتری از بالا به روی جمعیت آب می‌پاشد. ساعت ۳ و ۲۹ دقیقه بعد از ظهر هنوز هلی کوپتر حامل بدن پاک امام ننشسته و نیروهای کمیته به شدت مشغول متفرق کردن افراد داخل محوطه‌ی صحن و هدایت آن‌ها به بالای کانتینرها هستند. [...] گروه سرود زاندارمری در جایگاه استقرار یافته است. حالا نیم ساعتی است که دیگر از هلی کوپترها خبری نیست. تعدادی امدادگر با بالاپوش سفید که آرم هلال احمر روی آن است در گوشه و کنار دیده می‌شوند. تشنگی بدجوری در فضای صحن فشار می‌آورد. محصور بودن این منطقه از چهار طرف اجازه‌ی ورود آب را نمی‌دهد. چند آب‌پاش از بیرون از چهاردیواری حرم به داخل آب می‌پاشند. ساعت ۳ و ۴۰ دقیقه بعد از ظهر بار دیگر یک هلی کوپتر در محوطه می‌نشیند و بلافاصله برمی‌خیزد هیجان وصف‌ناپذیری دوباره بر دل‌ها حکم‌فرما می‌شود اما با برخاستن مجدد هلی کوپتر باز همان حالت انتظار بار دیگر به حاضران دست می‌دهد. سه دقیقه بعد مجدداً هلی کوپتری در نزدیکی مقبره می‌نشیند و باز بلافاصله بلند می‌شود. ساعت ۳ و ۴۴ بعد از ظهر یک بار دیگر هلی کوپتری می‌نشیند. دور مقبره زنجیری از نیروهای کمیته و پاسداران بیت حضرت امام که از آن پیاده می‌شوند کشیده می‌شود. چند هلی کوپتر دیگر بر فراز محوطه می‌چرخند. بعد از سه دقیقه هلی کوپتر مجدداً برمی‌خیزد. ما در فاصله‌ی شش‌هفت قدمی مقبره در ارتفاع حدود ۱.۵ متری نشسته‌ایم و درون زنجیری که نیروها بر دور مقبره کشیده‌اند قرار داریم. زنجیر پس از چند دقیقه گشوده می‌شود. ساعت ۴ و ۱۰ دقیقه بعد از ظهر است. یک ربعی هست که خبری نیست. هلی کوپترها گاه‌گاه بالای محوطه به پرواز درمی‌آیند. تشنگی در میان افراد حاضر در صحن